

N:o 165.

Af Herr G. Hægström: Om ändring af 17 kap. 5 § Rättegångsbalken, angående ersättning till vittnen.

Uti 17 kap. 5 § Rättegångsbalken, angående ersättning till vittnen, hafva tillägg och ändringar på Rikens Ständers framställningar blifvit vidtagna genom Kongl. kungörelserna den 20 November 1845, den 8 Oktober 1851 och 23 Mars 1858, gående som bekant ut på, att vittnen i gröfre, för allmänna säkerheten vådliga brottmål skola för sin inställelse vid domstol af statsmedel ersättas, om och då den tilltalade icke kan till ansvar dömas eller saknar tillgång att ersättningen utgifva.

I mindre brottmål, t. ex. oloflig skogsafverkning eller förbrytelser mot förordningen om bränvinsförsäljning, är åklagaren deremot skyldig att, om den tilltalade icke kan åt saken fällas, ersätta i målet inkallade vittnen.

Detta förhållande måste verka förlamande på åklagarens tjensten, ty den risk för stora kostnader, ett åtal kan medföra, tvingar honom, då han ej är fullt säker om utgången, att afstå derifrån. Svårigheten att anskaffa full bevisning ökas icke obetydligt af den omständigheten, att vittnena icke undfå en mot deras besvär och tidsförlust svarande ersättning, hvilken, enligt nu gällande stadganden otillräcklig, dessutom oftast tillfaller dem först årtal efter det de blifvit i saken hörde och slutlig dom afkunnad. Detta förhållande verkar naturligtvis derhän, att vittnena, som skulle kunna i målet lemna fullgiltiga upplysningar, icke gifva sig tillkänna för åklagaren, icke af likgiltighet för sanningens uppdagande, utan af fruktan för uppoffring af tid och penningar, som de ej kunna undvara för familjens underhåll. I glest befolkade trakter med långa afstånd, såsom i Norrland, blir förlusten, så för åklagare som vittnen, ofta högst känbar.

Vill man åstadkomma en bättre skogshushållning och, om ej förekomma, åtminstone stäffa den olagliga skogsafverkningen, så torde, utom andra åtgärder, äfven den böra vidtagas, att åklagaren befrias ifrån skyldigheten att utgifva ersättning till vittnena, då han förebragt någon

bevisning för åtalets befogethet, äfvensom att vittne undfår skälig ersättning för tidspillan och öfriga kostnader, och att denna ersättning snabbare, än nu gällande författningar medgifva, må det tillgodokomma.

Då åklagare i vissa mål har andel i utfallande böter, torde han i viss mån böra vidkännas kostnaderna för vittnens inkallande, men då risken blir för stor och således hämmande för hans verksamhet och nit, då torde staten böra träda emellan. Det måste vara statens pligt och intresse, att förbrytelser mot gällande lagar och författningar beifras och befordras till laga näpst, hvarför den också bör vidkännas de kostnader, som för ändamålets vinnande äro oundgängliga.

På grund af hvad jag i största korthet anfört dristar jag föreslå: att Riksdagen ville för sin del besluta, med upphäfvande af åberopade Kongl. kungörelsen, utfärdandet af en författning af det ungefärliga innehåll, att lagens stadgande i 17 kap. 5 § Rättegångsbalken, att den, som vittne påkallat, skall betala dess resekostnad och förtäring, bör äfven tillämpas i brottnål, som af allmän åklagare åtalas, hvadan den som allmän åklagare å tienstens vägnar åberopat till vittne i dylikt mål, och som sig inställt vid domstol, belägen på minst tre mils afstånd från vittnets hemvist, skall, derest vittnet det äskar, vid samma rättegångstillfälle tilläggas ersättning för dess resekostnad och uppehälle med högst 1 R:dr 50 öre för hvarje dag, som i och för resan och vistandet vid domstolen erfordras, samt skjutsersättning för en häst fram och åter, hvilken ersättning skall till vittnet upå dess anmälan, med företeende af första domstols beslut, af allmänna medel utbetalas, å landet af kronofogden i det fögderi, der målet varit handlagdt, och i städerna utom Stockholm af magistraten samt i Stockholm af Statskontoret, med staten förbehållen rätt att af åklagaren utbekomma den erlagda vittnesersättningen, om han ej gittat i målet åstadkomma half bevisning.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 30 Januari 1873.

Gustaf Hægström.